

Teri Pračet

GLINENE NOGE

Roman o Disksvetu

Preveo
Aleksandar Milajić

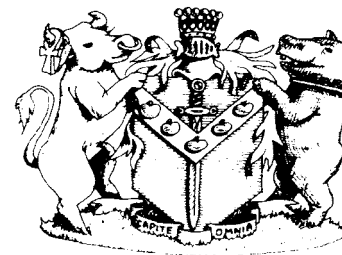
Laguna

Naslov originala:

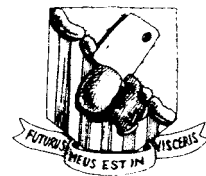
Terry Pratchett
FEET OF CLAY

Copyright © Terry and Lyn Pratchett 1996
Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

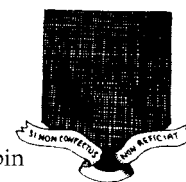
First published by Victor Gollancz Ltd, London

Edvard Sent Džon de Nobs, erl od Anka

Gdin Gerhard Zvek, kasapin

Esnaf ubica

Porodica Vetinari

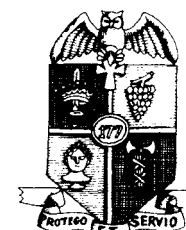
Gdin Rudolf Sud, pekar

Esnaf lopova

Gdin Artur Kari, voskar

Porodica Vajms (više nisu plemići)

Objavljeno uz ljubazno dopuštenje Kraljevskog
heraldičkog instituta u Ulici Molimog, Ank-Morpork

Bila je topla, prolećna noć. Neko je tako pesnicom zakucalo na vrata da su se šarke iskrivile.

Domaćin otvori i zagleda se ka ulici. Bilo je oblačno a s reke se podigla magla. Isto bi mu se hvatalo da pokušava da gleda kroz beli somot.

A onda mu se učini da malo dalje, na rubu domašaja svetlosti, vidi mnoštvo nekakvih prilika. Netremice su ga posmatrale. I kao da su se nazirale neke svetlucave tačkice...

Ali ono što je stajalo pred njim ni sa čime se nije moglo pomešati. Bilo je veliko i tamnocrveno, a izgledalo je kao kad dete napravi čoveka od gline. Oči mu behu od žeravice.

„Pa? Šta hoćeš u ovo gluvo doba?“

Golem mu pruži tablicu, na kojoj je pisalo:

ČULI SIMO DA TRAZIŠ GOLEMA.

Pa da, golemi ne umeju da govore, zar ne?

„Heh. Da, tražim, ali nemam para da ga platim. Malo sam se raspitivao, ali papreno ste skupi...“

Golem obrisu tablicu, pa napisa:

ZA TEBE, STO DOLARA.

„Šta je to? Da možda nisi na rasprodaji?“

NISAM.

Golem se pomeri u stranu. Još jedan istupi na svetlost.

Odmah se videlo da je i to golem, ali nije bio kao oni grudvasti glineni stvorovi kakvi se obično viđaju. Ovaj je sijao kao sveže uglancan kip, a bio je izvajan savršeno, do najsitnijeg detalja odeće. Onako sav nadmen i s plemićkom frizurom, podsećao je na stare slike gradskih kraljeva. Na glavi je imao čak i glinenu krunicu.

„Stotinu dolara?“ sumnjičavo će čovek. „Šta mu falí? Ko ga prodaje?“

NIŠTA MU NE FALI. FUL OPREMA. DEVEDESET DOLARA.

„To zvuči kao da neko želi da ga se pošto-poto reši...“

GOLEM MORA DA RADI. GOLEM MORA DA IMA GOSPODARA.

„Da, da, ali znaš već šta se sve priča... Umeju i da polude i onda više ne možeš da ih zaustaviš i tome slično.“

NIJE LUD. OSAMDESET DOLARA.

„Izgleda... novo“, reče čovek kucnuvši po svetlucavim prsima. „Ali danas više niko ne pravi goleme. Zato su i toliko skupi da poštene zanatlije više ne mogu da ih priušte...“ A onda začuta. „Da nije neko ponovo počeo da ih pravi?“

OSAMDESET DOLARA.

„Čuo sam da je crkva to još odavno najstrože zabranila. Taj bi mogao da se uvali u grdne nevolje.“

SEDEDESET DOLARA.

„Ko ih pravi?“

ŠEZDESET DOLARA.

„Da li ih prodaje i Albertsonu? A Spadžeru i Vilijemsu? Ionako im nisam nikakva konkurencija, a oni imaju para da ulažu u nova postrojenja...“

DEDESET DOLARA.

Čovek stade da obilazi golema. „Ne mogu mirno da sedim i gledam kako mi firma propada zbog sumanute cene radne snage. Znaš, hoću da kažem...“

ČETRDESET DOLARA.

„Svaka čast crkvi, ali šta popovi znaju o profitu? Hmm...“ Tu se osvrnu ka onom bezobličnom golemu. „Jesi li ti to počeo da pišeš 'trideset dolara'?“

DA.

„Dobro. Poruči gazdi da je pravo zadovoljstvo poslovati s njim. Upadaj, Sani Džime.“

Beli golem uđe u fabriku, a čovek, cereći se od uva do uva, uskakuta za njim i zatvori vrata.

Ona obličja u tami stadoše da se pomeraju. Začu se tiho šištanje. A onda se odgegaše dalje.

Nedugo potom, prosjak koji je sedeo iza prvog ugla s molećivo ispruženom rukom iznenada shvati da je bogatiji za trideset dolara.*

Disksvet se pred kosmičkim kulisama natenane okreće na leđima četiriju divovskih slonova, koji stoje na oklopu Velikog A'Tuina, svemirske kornjače. Kontinenti polako promiču pod vremenskim prilikama dok se ove kreću mimo njih, kao da igraju valcer u pogrešnom smeru. Milijarde tona geografije spokojno putuje svoj put pod kapom nebeskom.

---

* Posle se napio kao čuskija pa su ga udarili u glavu i odveli ga da bude mornar na trgovačkom brodu koji polazi u daleke i čudne krajeve. Tamo je upoznao mnogo mladih oskudno odevenih dama. Umro je tako što je ugazio u tigra. Dobra dela ne poznaju granice.

Ljudi obično nipodaštavaju stvari kao što su geografija i meteorologija, i to ne samo zato što stoje na prvoj dok ih druga kvasi. One prosto ne izgledaju kao prave nauke.* Međutim, geografija je samo usporena fizika s pokojim drvetom tu i tamo, dok je meteorologija prepuna očaravajuće odmerenog haosa i složenosti. Leto nije samo vreme. Ono je i mesto. Osim toga, ono se kreće, i zimi voli da ode u južne krajeve.

Čak i na Disksvetu, s onim njegovim majušnim sunaščetom koje ga obasjava odozgo, godišnja doba kruže i smenjuju se. Tako u Ank-Morporku, najvećem gradu na ploči, dođe leto pa izgura proleće u stranu, a onda se pojavi jesen i čušne ga u zapećak.

S geografske tačke gledišta, to se u samom gradu i ne primećuje previše. Jedino pred početak leta debela pena na površini reke poprimi lepu smaragdnozelenu boju. Prolećna izmaglica se pretvara u jesenju magluštinu, koja se onda meša s isparenjima i dimom iz čarobnjačke četvrti i alhemičarskih radionica, sve dok se toliko ne zgusne da razvije sopstvenu svest.

A vreme teče.

Jesenja magla je priljubila lice uz prozore ponoći.

Tanak mlaz krvi slivao se preko stranica retkih verskih zapisa koje neko beše pocepao nadvoje.

To zaista nije bilo nužno, pomisli otac Tubelček.

---

* Što će reći: kao one koje vam omogućavaju da nečemu nakalemite treću nogu pre nego što sve odleti u vazduh.

Sledeća misao je ukazivala na to da nije bilo nužno ni da ga odalame u glavu, ali otac Tubelček se nikada nije zbog toga previše nervirao. Ljudi se izleće, ali knjige ne. Drhtava ruka pokuša da prikupi pocepane stranice, ali onda klonu.

Cela se soba zavrte.

Uto se vrata širom otvoriše i začuše se teški, škripavi koraci – u stvari, samo jedan, jer je drugi više zvučao kao da se nešto vuče po podu.

Tup. Vuc. Tup. Vuc.

Otac Tubelček pokuša da izoštri sliku. „Ti?“, prokrklja.

Klim.

„Pokupi... knjige.“

Stari sveštenik je gledao kako prsti, očigledno namenjeni za neke druge zadatke, nevesto prikupljaju knjige i slažu ih na gomilu.

Došljak pronađe u kršu držalju s perom i pažljivo napisao nešto na komadiću papira, a onda ga smota i nežno ga tutnu među sveštenikove usne.

Starac pokuša da se nasmeši pre no što umre.

„Mi to ne radimo tako“, promumlao je, dok mu je onaj smotuljak poigravao kao poslednja cigareta. „Mi... sami... pravimo... svoje... r...“

Došljak je još neko vreme klečao kraj njega i gledao ga, a onda se, s najvećom mogućom pažnjom, povi napred i nežno mu sklopi oči.

Ser Semjuel Vajms, komandant ankmorporške Gradske straže, namršti se svom odrazu u ogledalu i počeo da se brije.

Britva je mač slobode. Brijanje je čin neposlušnosti.

U poslednje mu je vreme neko stalno punio kadu (i to svakodnevno! – prosto je neverovatno da ljudska koža to može da izdrži). Osim toga, neko mu je donosio i odeću (i to kakvu!). I obroke mu je neko pripremao (i to kakve! – osećao je da počinje da se goji). Neko mu je čak i čistio čizme (i to kakve! – ne ono đubre s kartonskim đonovima, nego prave, udobne čizme od prave, blistave kože). Gotovo sve je neko obavljao umesto njega, ali postoje stvari koje muškarac treba da radi sâm, a jedna od njih je brijanje.

Znao je da se leđi Sibil ne slaže s tim. Njen otac se nikada u životu nije sam obrijao. Imao je čoveka čak i za to. Vajms joj je objasnio da je previše godina proveo šipčeći noću ulicama i da mu uopšte nije prijatno da mu neko drugi vitla sečivom blizu grla, ali *pravi* razlog, onaj koji joj je prećutao, bilo je to što mu je nepodnošljiva i sama pomisao na podelu sveta na brijače i brijane. Ili na one koji nose sjajne čizme i one koji čiste blato s njih. Kad god bi video svog batlera Vilkinsa kako mu slaže odeću, dobijao je neodoljivu želju da ga šutne u onu njegovu napirlitanu guzicu zato što vređa ljudsko dostojanstvo.

Sečivo poče da putuje preko čekinja što su izdžigljale tokom noći.

Sinoć su išli na neku zvaničnu večeru. Nije mogao da se seti povoda. Sve su mu bile iste. Prefrigane, kikatave žene i preglasni mladići koji bi pobjegli na kraj reda kad bi trebalo osvetlati obraz. Kući se, kao i obično, vratio sav na tri čoška.

Čim je ušao, primetio je svetlost ispod kuhinjskih vrata i čuo razgovor i smeh s druge strane. Ušao je i zatekao Vilkinsa, starog ložača, glavnog baštovana i momčića zaduženog

za čišćenje escajga i paljenje sveća. Igrali su karte. Na stolu je bilo i nekoliko boca piva.

Privukao je stolicu i seo, a onda ispričao nekoliko viceva i počeo da deli karte. Bili su... prijazni. Donekle. Međutim, kako je igra napredovala, Vajms je postajao svestan da se oko njega kristališe jedan novi svemir. Osećao se kao zupčanik u peščanom satu. Više se niko nije smejaio. Obraćali su mu se s „gospodine“ i neprestano su se nakašljavali. Sve je bilo tako... oprezno.

Na kraju je promumlao nekakvo opravdanje i izjurio iz kuhinje. U hodniku mu se učinilo da je čuo nekakvu opasku, posle koje je usledio... pa dobro, možda se neko zakikotao samo onako. A *možda* su mu se i rugali.

Britva je lagano kružila oko nosa.

Heh. Do pre koju godinu, ljudi kao što je Vilkins pustili bi ga u kuhinju samo s posebnim odobrenjem. I još bi ga naterali da se izuje.

Eto, to je sada tvoj život, komandante Vajmse. Za plemiće si pokondireni pandurčić, a za sve ostale si plemić.

Namrštio se odrazu.

Dobro, činjenica je da je počeo na samom dnu. A sada, eto, tri puta dnevno jede meso, nosi dobre čizme, spava u toploj postelji, a – kad smo već kod toga – ima i ženu. Stara dobra Sibil. U poslednje vreme neprestano priča o zavesama, ali narednik Kolon kaže da to tako biva s udatim ženama, da ima nekakve veze s biologijom i da je savršeno normalno.

A baš je voleo one stare čizme. Imale su toliko tanke đonove da je kroz njih prepoznavao ulice. Po mrklom je

mraku mogao tačno da kaže gde se nalazi, i to samo po dodiru kaldrme. Ali, eto...

Vajmsovo ogledalo za brijanje bilo je prilično neobično – blago ispupčeno, tako da je imalo veći opseg hvatanja od običnog. U njemu je sasvim lepo mogao da vidi zgrade i vrtove napolju.

Hmm. Počeo je da ćelavi. Da, da, već se nazire belasanje kože. Pa dobro, imaće manje kose za češljanje. Ali i više lica za umivanje.

Uto nešto zatreperi u ogledalu.

Vajms se skloni u stranu i sagnu se.

Ogledalo se rasprsnu u paramparčad.

Kroz razbijeni prozor se čulo kako neko trči, a onda tresak pa vrisak.

Vajms se uspravi. Izvadio je iz latora najveću krhotinu ogledala i naslonio je na crnu strelu što je štrčala iz zida.

Dovršio je brijanje.

Onda je povukao zvono za dozivanje batlera i Vilkins se istog trena materijalizovao kraj njega. „Izvolite, gospodine.“

Vajms počeo da ispira britvu. „Pošalji malog po staklo-resca.“

Batler pogledom okrznu prozor i razbijeno ogledalo. „Da, gospodine. Da i taj račun pošaljem Esnafu ubica?“

„S mojim pozdravima. A kad već izlazi, nek navrati u onu radnju u Sedam i po metara i kupi mi novo ogledalo za brijanje. Patuljak koji radi tamo zna kakva volim.“

„Da, gospodine. Odoh sad po metlu i đubrovnik, gospodine. Da obavestim milostivu o ovom incidentu, gospodine?“

„Nemoj. Ona uvek kaže da sam sâm kriv jer ih ohrabrujem.“

„Da, gospodine“, reče Vilkins.

A onda nestade kao da ga nije ni bilo.

Sem Vajms obrisa lice peškirom i siđe u jutarnju sobu, pa otvori vitrinu i uze onaj novi samostrel što mu ga je Sibil poklonila na venčanju. Obično je koristio svoje stare stražarske, koji su imali ružnu naviku da ispale strelu unatrag, tik pored glave, ali ovaj su Berli i Algastisnu napravili upravo po njegovim merama, i to sa sve kundakom od nauljene orahovine. Tvrdili su da bolji ne postoji.

Potom je uzeo tanku cigaru i izašao u vrt.

Iz zmajovnika se čulo nekakvo komešanje. Vajms otide tamo, pa uđe i zatvori vrata za sobom. Naslonio je samostrel na zid.

Kuknjava i cika se pojačale dok su tanki mlazovi plamena sukljali iznad debelih zidova obora za zmajenje.

Vajms se nagnu i zaviri u prvi. Podigao je jednu novozleglu zmajčicu i zagolicao je po bradi. Ona na to ushićeno bljunu vatru, a on upali cigaru.

Izbacio je prsten od dima ka prilici koja je visila s krovne grede. „Dobro jutro“, reče.

Onaj gore se mahnito praćakao. Sa zadivljujućom je kontrolom mišića uspeo da se posle pada kroz krov nogama uhvati za gredu, ali nikako nije mogao da se uspravi. Na pad nije smeo ni da pomišlja. Dole ga je čekalo desetak razdraganih zmajčića, koji su uzbuđeno poskakivali i bljucali vatru.

„Ovaj... dobro jutro“, reče neznanac.

„Osvanulo je vedro“, reče Vajms, uzimajući kofu uglja, „ali verujem da će se kasnije opet navući magla.“

Odabrao je jedan komadić i bacio ga zmajčićima, a oni se stušitiše ka njemu.

Vajms onda uze još komad. Mladunac koji je malopre bio najbrži sada je već bacao vidno duži i jači plamen.

„Postoji li način“, na to će mladić, „da vas nekako ubedim da me pustite da siđem?“

Još jedan zmajčić pojede komad uglja i podrignu vatrenu loptu. Mladić se očajnički zakoprca ne bi li je izbegao.

„Čik pogodi“, reče Vajms.

„Sve mi se čini da je bilo prilično budalasto od mene što sam odabrao krov“, reče ubica.

„Verovatno“, složi se Vajms. Pre neku nedelju nekoliko sati se verao po krovu kako bi razlabavio crepove i samo ih ovlaš naslonio na gredice.

„Trebalo je da se manem krova i da pobegnem kroz žbunje.“

„Možda“, reče Vajms. U grmlju je postavio kljusa za medvede.

Uzeo je novi komad uglja. „Pretpostavljam da nemaš nameru da mi kažeš ko te je unajmio.“

„Bojim se da to ne bih mogao, gospodine. Znae već kakva su pravila.“

Vajms namršteno klimnu glavom. „Prošle nedelje su pred Patricija izveli sina leđi Selači“, reče Vajms. „Nikako nije mogao da shvati da 'neću' ne znači 'da, molim lepo.'“

„Verovatno, gospodine.“

„A bio je tu i sin grofa Rđe. Znaš, ipak ne možeš da pucaš u slugu jer ti je pogrešno okrenuo cipele. Nije to lepo. Taj će,

baš kao i svi mi, morati da nauči da razlikuje levo i desno. A i šta se sme a šta ne sme.“

„Potpuno vas razumem, gospodine.“

„Izgleda da smo dospeli u ćorsokak“, reče Vajms.

„I meni se čini, gospodine.“

Vajms onim komadićem uglja nacilja ka jednom bron-zanozelenkastom zmajčetu, koje ga vešto uhvati u letu. U zmajovniku je bilo sve toplije.

„Nikako mi nije jasno“, nastavio je, „zašto uglavnom pokušavate da me smaknete ovde ili u kancelariji. Pa ja se ipak dosta krećem po gradu. Mogao si lepo da me ubiješ na ulici, zar ne?“

„Molim? Zar kao neki tamo običan ubica, gospodine?“

Vajms klimnu glavom. Ma koliko to zvučalo nastrano i mračno, Esnaf ubica je držao do stila. „Koliko vredim?“

„Dvadeset hiljada, gospodine.“

„Trebalo bi da sam skuplji.“

„Slažem se.“ I biću, ako se taj momak vrati u esnaf, pomisli Vajms. Ubice visoko cene sopstveni život.

„Da vidimo“, reče Vajms, pomno proučavajući vrh cigare. „Esnaf uzima pedeset posto. To znači da tebi ostaje deset hiljada dolara.“

Ubica malo razmisli o ovom, a onda se maši vreće za pasom, pa je nespretno dobaci Vajmsu, koji je uhvati u letu.

Potom uze samostrel. „Sve mi se čini“, reče, „da ako već nekoga puštam da pobegne, onda je red da se taj izvuče samo s nekoliko površinskih opekotina. Ako je dovoljno brz. Koliko si ti brz?“

Bez odgovora.

„Naravno, taj bi morao da bude zaista očajan“, nastavi Vajms, pa spusti samostrel na sto za hranjenje i iz džepa izvadi parče kanapa. Jedan kraj privezao je za ekser na zidu, a drugi za strunu samostrela. Potom se pažljivo sklonio u stranu i otkočio oružje.

Struna se nape.

Ubica ga je gledao viseći naglavce. Prestao je da diše.

Vajms poče da brzo uvlači dim sve dok se vrh cigare nije pretvorio u živi oganj, a onda ju je izvadio iz usta i naslonio na kanap, tako da je trebalo da dogori još samo pola centimetra dok žar ne obavi posao i otpusti strunu.

„Vrata ću ostaviti otključana“, reče. „Nisam ja bezdušan. S najvećim ću zanimanjem pratiti tvoju karijeru.“

Sručio je ostatak uglja među zmajčice i izašao.

Izgledalo je kao da se sprema još jedan lep dan nad Ank-Morporkom, ali još je bilo rano.

Tek što je stigao do kuće, začulo se cvrčanje, pa škljocaj, a onda kako neko trči ka ukrasnom ribnjaku. Nasmehio se.

Vilkins ga je već čekao s pripremljenim kaputom. „Ne zaboravite da u jedanaest imate zakazano kod njegove milosti, ser Semjuele.“

„Da, da“, na to će Vajms.

„A u deset treba da budete kod heraldičara. Milostiva je bila veoma izričita, gospodine. Evo, baš mi je ovim rečima rekla, gospodine: 'Poruči mu da ne pokušava opet da se izvuče.'“

„Oh. Pa dobro.“

„Milostiva vas je zamolila i da nikoga ne naljutite.“

„Poruči joj da ću dati sve od sebe.“

„Nosiljka vas već čeka, gospodine.“

Vajms uzdahnu. „Hvala. U ribnjaku je jedan čovek. Izvuci ga odande i daj mu šolju čaja. Čini mi se da će biti nešto od tog momka.“

„Svakako, gospodine.“

Nosiljka. O, da, nosiljka. Bio je to Patricijev venčani poklon. Lord Vetinari je znao koliko Vajms voli da šeta gradskim ulicama i zato mu je – ništa neobično – darovao nešto što će ga u tome sprečiti.

Čekala ga je pred vratima. Dvojica nosača se uspraviše i upitno ga pogledaše.

Ser Semjuel Vajms, komandant Gradske straže, ponovo se oseti jogunasto. Možda *mora* da koristi tu prokletinju, ali nigde ne piše da...

Pogledao je prednjeg nosača i palcem pokazao ka vratima nosiljke. „Upadaj“, zapovedio je.

„Ali, gospodine...“

„Baš je lepo jutro“, reče Vajms dok je skidao kaput. „Sam ću da vozim.“

„Najdraži majo i tajo...“

Kapetan Kerot iz ankmorporške Gradske straže imao je slobodan dan. Držao se ustaljenih navika: prvo doručak u obližnjoj kafeteriji, a onda pismo roditeljima. Ovo drugo mu je uvek zadavalo silne muke. Pisma od kuće bila su tako zanimljiva, puna rudarskih statistika i uzbudljivih vesti o novim oknima i obećavajućim žilama. A on je mogao da piše jedino o ubistvima i tome slično.

Nekoliko je sekundi glodao vrh olovke.

Pa, protekla je još jedna zanimljiva nedelja [poče konačno da piše]. Jurcam naokolo kao Muva bez glave. Časna reč! Otvaramo još jednu stražaru dole u Škembickoj ulici, što ćenam biti vrlo zgodno zbog Vilajeta, tako da ih sada imamo čak 4, uključujući Sestre Doli i Dugi zid, a ja sam jedini Kapetan pa moram vazdan da sam na Dužnost-i. Pravo da Vam kažem, ponekad mi ne dostaju stara dobra vremena kad smo tu bili samo Ja i Nobi i Narednik Kolon, al ipak je ovo Vek voćnog šišmiša. Narednik Kolon krajem meseca ide pemziju i kaže da je gđa Kolon zapela da kupe kućicu na selu a on se baš raduje sejoskom miru i što će biti da bude blizu Majki Priodi. Moj drugar Nobi je i dalje Nobi ali sad malo više nego pre.

Odsutno je uzeo komadić ovčetine s tanjira i spustio ruku pod sto. Začu se tiho *unk*.

Elem, da se vratim na Posao. Sigurno sam Vam već pisao o onima u Kablarskoj ulici iako su sad uglavnom prebačeni na trg Pseudopolis a narod nevoli kad Straža ne nosi Uniforme ali komandant Vajms kaže da ni krilimanci ne nose uniforme i da ovi mogu komotno da se nose u... tamo.

Zastao je. To što je čak i posle dve godine u Ank-Morporku imao problem s rečju... „tamo“, mnogo govori o kapetanu Kerotu.

Komandant Vajms kaže da ti za tajne zločine treba tajni Policajac...

Ponovo je zastao. Toliko je voleo svoju uniformu da druge odeće nije ni imao. I sama pomisao na prerušenu Gradsku stražu bila mu je... pa, takvo nešto nije mogao ni da zamisli. To ga je podsećalo na one gusare koji plove pod lažnom zastavom. I na uhode. No, bilo kako bilo, ponovo je prionuo na pisanje:

...a siguran sam da Komandant Vajms zna o čemu priča. I još je reko da ovo nije kao starovremenski policijski poso kad smo hvatali one što su bili previše glupi da uteknu!! Sve to znači mnogo više posla i nove ljude u Straži.

Dok je čekao da se iznedri nova rečenica, Kerot uze iz tanjira parče kobasice pa i njega spusti pod sto.

Ponovo se začu ono *unk*.

Uto mu žurno priđe konobar.

„Još jednu porciju, gosin Kerote? Kuća časti.“ Kerota su u svakom restoranu i kafeteriji u Ank-Morporku nutkali dodatnom porcijom na račun kuće jer su vrlo dobro znali – a i bili srećni zbog toga – da on neće ni da čuje za to.

„Ne, hvala. Ovo je bilo odlično. Da vidimo... dvadeset penija i zadržite kusur“, reče Kerot.

„Kako je mlada dama? Danas je nisam video.“

„Angua? Pa, ona je... tu negde. Reći ću joj da ste pitali za nju.“

Patuljak zadovoljno klimnu glavom i odjuri svojim poslom.

Kerot dopisa još nekoliko redova, a onda sasvim tiho reče: „Čini li se to meni ili su ono zaprežna kola pred Gvozdendorinom pekarom?“

Ispod stola se začu tiho cviljenje.

„Stvarno? Baš čudno. Sve isporuke obavljene su još pre nekoliko sati, a brašno i pesak stižu tek posle podne. A kočijaš? Sedi li još uvek na svom mestu?“

Tihi lavež ispod stola.

„A i predobar je ono konj za teretna kola. Znaš, kočijaši im obično nataknu zobnicu. Osim toga, ovo je poslednji četvrtak u mesecu – što znači da se danas kod Gvozenkore isplaćuju plate.“ Kerot položi olovku na sto i mahnu rukom kako bi privukao konobarovu pažnju.

„Jednu šolju žirove kafe, gospodine Gimlete. Za poneti, molim.“

Gospodin Hopkinson, kustos Muzeja patuljačkog hleba u Ringišpilskom sokačetu, osećao je blago uzbuđenje. Između ostalog, upravo ga je neko ubio. Međutim, to mu je sad bilo poslednje na pameti.

Neko ga je malopre nasmrtno pretukao pogačom. To se retko dešava čak i u najgorim ljudskim pekarama, ali patuljački hleb ima neka svojstva koja ga čine vrlo zgodnim ubojitim oružjem. Patuljci pekarski zanat smatraju delom umetnosti ratovanja. Njihova peciva nisu predviđena za repete.

„Pa pogledaj samo ovu pukotinu“, reče Hopkinson. „Korica je potpuno smrskana!“

BAŠ KAO I VAŠA LOBANJA, reče Smrt.

„A, da“, reče Hopkinson, tonom nekoga ko lobanju smatra tričarijom, ali je zato i te kako svestan vrednosti retko

kvalitetnog hlebnog eksponata. „Ali šta fali starom dobrom pajserčiću? Ili čak čekiću? Pa imam ja jedan u fioci.“

Smrt, koji je i sam bio opsesivne prirode, shvati da pred sobom ima majstora tog zanata. Pokojni gospodin Hopkinson imao je piskav glas i naočare na dugačkoj crnoj uzici – njegov je duh sad nosio duhovsku verziju istih – a to su obeležja onih koji nameštaj čiste i s donje strane i slažu spjalice po veličini.

„Baš šteta“, nastavio je gospodin Hopkinson. „A i nezahvalno je s njihove strane, nakon što sam im onoliko pomogao oko peći. Zaista bi trebalo da uložim žalbu.“

GOSPODINE HOPKINSONE, JESTE LI VI UOPŠTE SVESNI DA STE MRTVI?

„Mrtav?“, ciknu kustos. „A, ne. Jok ja. Ne mogu biti mrtav. Nema šanse. Ne mogu sad. Još nisam katalogizirao borbene pogačice.“

ALI IPAK...

„Ne, ne. Žao mi je, ali sad zaista ne bih mogao. Moraćete da sačekate. Nemojte me sad zamajavati takvim glupostima.“

Smrt se nađe zatečen. Nakon početne zbunjenosti, pokojnici obično osećaju olakšanje kad shvate da su mrtvi. Nema više tereta podsvesti. Svemir je konačno bacio i drugu cipelu na pod. Najgore je prošlo i sad mirno mogu da – uslovno rečeno – nastave dalje. Retki su oni koji se prema tome odnose kao prema običnoj neprijatnosti koja će nestati ako se budu dovoljno raspravljali.

Ruka gospodina Hopkinsona prođe kroz radni sto. „Oh.“

ETO, VIDITE.

„Baš nezgodno. Zar niste mogli da izaberete neki bolji trenutak?“

SAMO U DOGOVORU S VAŠIM UBICOM.

„Sve mi to izgleda vrlo traljavo organizovano. Hoću da se žalim. Znaite, ja ipak redovno plaćam porez.“

JA SAM SMRT, A NE POREZNIK. DOLAZIM SAMO JEDNOM.

Sen gospodina Hopkinsona poče da bleđi. „Ali oduvek sam se trudio da sve lepo isplaniram na vreme...“

MISLIM DA BI MNOGO BOLJI PRISTUP BIO DA SE ŽIVOT PRIHVATI TAKAV KAKAV JE, SA SVIM ONIM ŠTO NOSI.

„To mi zvuči prilično neozbiljno...“

DOSAD NISAM IMAO NIKAKVIH PROBLEMA.

Nosiljka se zaustavi na Trgu Pseudopolis. Vajms prepusti nosačima da je parkiraju, pa obuče kaput i uđe u komandu Straže.

Kao da je juče bilo ono vreme kad je Stražara bila gotovo pusta. Stari narednik Kolon je dremao za visokim prijavnim stolom dok se veš kaplara Nobsa sušio iznad furune. A sad je sve drugačije...

Narednik Kolon ga je već čekao s fasciklom u ruci. „Stigli su izveštaji iz ostalih Stražara, gospodine“, obavestio ga je dok je trčkarao za njim.

„Ima li šta zanimljivo?“

„Jedno čudnjikavo ubistvo, gospodine. Tamo dole, u jednoj od onih starih kuća u Vrljavoju ulici. Ubijen je jedan stari sveštenik. Patrola smatra da bi trebalo obratiti pažnju na to.“

„Ko ga je pronašao?“

„Pozornik Bani, gospodine.“

„Kuku meni.“

„Baš tako, gospodine.“

„Potruđiću se da navratim tamo tokom dana. Još nešto?“

„Kaplara Nobs je bolestan, gospodine.“

„O, pa *to* nije nikakva novost.“

„Hoću da kažem da je na bolovanju, gospodine.“

„Da nije opet otišao na babinu sahranu?“

„Nije, gospodine.“

„Koliko ih ono beše sahranio ove godine?“

„Sedam, gospodine.“

„Čudna su neka porodica ti Nobsovi.“

„Jesu, gospodine.“

„Frede, ne moraš stalno da me oslovljavaš s 'gospodine'.“

„Imate stranku, gospodine“, reče narednik, pa značajno pogleda ka klupi u glavnoj odaji. „U vezi s onom alhemičarskom rabotom.“

Patuljak s klupe se bojažljivo osmehnu Vajmsu.

„Dobro“, reče komandant. „Primiću ga u kancelariji.“ Potom gurnu ruku u džep i izvadi onu vrećicu što ju je zaplenio od ubice. „Frede, budi ljubazan pa stavi ovo u fond za udovice i siročad.“

„Jašta. Baš lepo, gospodine. Još koji ovakav prilog pa ćemo moći da priuštimo i nove udovice.“

Narednik Kolon se vrati za svoj sto, pa kradomice otvori fioku i izvadi knjigu. Zvala se *Moja prva stoka*. Pomalo ga je brinuo naslov – znate već šta se sve priča za onaj čudan živalj na selu – ali ispostavilo se da je to ipak samo priručnik za uzgoj.

Sad je još samo bio u nedoumici gde da nađe knjigu u kojoj piše kako da nauči ovce da čitaju.